

Menige
Jeremiah T. Boyle

Jeremiah T. Boyle, 25

*V*i var som bröder, Thomas och jag. Från mitt första förundrade möte med pigans oskyldige nyfödde, då jag nyss fyllt två, var vi oskiljbara. Ju äldre vi blev, desto närmare växte sig vår vänskap. Tillsammans växte vi upp och utforskade världen omkring oss och drog på oss arga bassningar från min far för våra många upptåg och sena kvällar.

Jämt och ständigt umgicks vi, förutom vid middagsbordet. Eftersom Thomas var son till en av pigorna, både åt och sov han med tjänstfolket. Thomas far hade aldrig givit sig till känna, men han antogs vara någon av drängarna på granngården. Far respekterade dock att pigan födde sitt barn och hon fick fortsätta med sina arbetsuppgifter med vissa mildringar under den korta tid då Thomas ammade.

Jag inser nu vilket enkelt och okomplicerat liv vi levde under vår barndom. Varje dag var en självklarhet, och varje riktning ett äventyr. Vi var sällan bekymrade och det hände nästan aldrig att vi mötte motgångar. Far, däremot, såg med viss misstro på vårt sorglösa sätt att leva och förebrådde mig ofta för att hela tiden ha huvudet bland molnen. Visserligen tyckte han mycket om Thomas och tog hand om honom med en vänlig hand, men han klargjorde att skillnaderna mellan mig och min trogne vän skulle växa ju äldre jag blev. Allt oftare påminde han mig om att det låg på min lott att ta över gården och alla bestyr när den dagen kom. Då, i min ungdomliga enfald, kunde jag inte se vilket hedervärt arv som lagts på mina axlar. Det skulle krävas många insikter och sorger för det.

När jag var femton år fyllda och Thomas precis fyllt tretton bestämde vi oss för att rymma från gården. Vi hade diskuterat det länge, och tanken grundades förmodligen inte bara i oskyldigt ungdomsuppror, utan också i utmaningens och initiativtagandets lusta. Ingen av oss hade några som helst avsikter att

bli farmare – än mindre att fastna på gården resten av livet. De spännande historier som hördes från staden lockade, just på grund av alla möjligheter som de erbjöd. Det som var spännande lockade mig och Thomas på alla sätt, och vi följde våra instinkter blint.

Natten var stjärnklar då vi smög ut ur våra trygga liv, och tog våra första osäkra steg in i den vuxna mystiken. Vi färdades så snabbt och långt vi kunde den natten och på morgonen hade vi nått långt in i de stora skogarna. Den fortsatta vandringen över bergen var fantastisk; vi levde av vad naturen kunde ge oss och om nätterna somnade vi till ljudet av vargarnas sorgsna ylande mot månen. Friheten berusade och gjorde oss lyckliga.

I över en vecka hängav vi oss åt självständigheten, men till slut tog drömmen om den mjuka sängen och längtan efter ett välfyllt middagsbord överhanden, och vi återvände hem till föräldrarna som nästan tappat hoppet om att få se oss igen. Även om min far och mor båda var lyckliga över att få mig tillbaka, insåg de nog samtidigt att de hade förlorat mig. Jag kunde inte förstå det då, men inser gott och väl nu, att min fars besvikelse över mig var mycket stor och tung att bära. Först då hade han begripit att jag aldrig skulle bli lycklig som jordbrukare, och att gården aldrig skulle bli min, men jag tror aldrig att hoppet hos honom riktigt dog.

Thomas och jag tog värvning tillsammans våren 1863. Vi hade länge talat om det – ända sedan kriget brutit ut – men båda varit tveksamma. Till slut kunde inte förväntningarna leva utan handling och vi trissade upp varandra i så hög grad att det personliga nederlaget i att vara den som sa nej kändes omöjligt att möta. Jag vill minnas att vi till slut avgjorde saken med slantsingling. Resultatet av vårt lilla spel känner du redan till.

Till en början kändes livet som krigare mycket som det liv i frihet som vi flera år tidigare levt uppe i bergen. Skillnaden var bara den att det nu inte fanns någon möjlighet att ge upp när kylan blev för kall eller hungern för svår. Min och Thomas vänskap blev det som gjorde livet i tältet någotsånär muntert och uthärdligt, och vi fördrev ofta tiden med vilda vadslagningar och spel. Genom att ständigt utmana varandra hjälpte vi varandra framåt.

Våra första möten med kriget var mildare än de flestas, och det är jag glad för. Under vår första drabbning vann vi en förkrossande seger, och drev rebellerna på flykten – knappt utan blodspillan överhuvudtaget. Jag avlossade inte ens mitt gevär, och den triumferande känsla denna seger gav oss stärkte vår stolthet och moral.

I takt med att vi avancerade söderut blev striderna värre. Strax utanför Upperville hade vi blivit posterade i skyttegravar i en strid som till en början verkade vara till vår fördel. Men sydstatarna slutade inte att komma, och vi började bli nervösa då vi insåg att de förstärkningar vi väntat på aldrig verkade komma. När tredje vågen välldes in över oss var vi allihop utmattade. Till det ögonblicket hade vi allihop hållit våra positioner – vilken general som helst skulle ha varit stolt över män som oss – men när rebellerna kastade sig in över oss i skyttegravarna utbröt panik bland mannarna.

Hals över huvud flydde jag och andra medan jag bakom mig kunde höra mina kamraters skrik när deras bukar genomborrades av bajonetter. Bland skogens granar kunde jag söka skydd, för att vänta på att rebellerna skulle dra vidare och ge upp sökandet. Tjock dimma hade förenat sig med krutröken och omgärdade nu både fältet och skogen. Skottlossningen tystnade snart och det enda som kunde höras var det monotona droppandet av tunga vattendroppar och då och då stöveltramp på håll.

Kylan och fukten tillsammans med min rädsla höll mina nerver på helspänn. Mjölksyran värkte av min obekväma sittplats och jag ställde ifrån mig geväret för att försiktigt försöka ordna det bekvämare för mig. Jag stannade upp mitt i rörelsen då jag plötsligt kunde höra röster och stövlar som närmade sig. Dimmans tjocka mantel gjorde det omöjligt för mig att se dem, och rösterna var ännu för avlägsna för att uttydas. Inte heller kunde jag veta om de tillhörde de våra eller inte. Klart var dock att de var på väg mot mig och att de, så snart de penetrerat dimhöljet i min närhet, skulle se mig där jag låg.

Snart kunde jag höra samtalet och när jag hörde den ena mannen tala om moderns inlagda rödbetor på klingande sydstatsdialekt, insåg jag att jag var riktigt illa ute. Under ett par korta sekunder insåg jag mina valmöjligheter. Jag skulle kanske, precis när de blivit synliga, kunna skjuta den ena med geväret och sticka den andre med bajonetten, eller resa mig upp och fly på en gång. Båda alternativen innebar en uppenbar risk att bli skjuten eller dödad.

Sakta lyfte jag därför mitt vapen över huvudet och reste mig upp. Synen av rebellernas framträdande ur det grå skrämde mig mindre än vad jag själv hade fruktat. Deras ansikten var mänskligare än vad jag föreställt mig och även om de behandlade mig bryskt när de tog mig tillfånga, varken slog eller skadade de mig.

Marchen till fångenskapen i Andersonville var obehaglig på många vis. Dels var många av oss skadade och dåligt förbundna, dels tröt maten. Bland de andra fångarna kunde jag också se Thomas, något som förstås gjorde mig bättre tillmöds, men det fanns ingen möjlighet att tala med honom. Han var skadad och hade problem att gå, och jag led med honom, trots att jag inte kunde göra något för att hjälpa honom att bära smärtan.

Fånglägret är utan tvekan den värsta plats jag upplevt på jorden. Tusentals människor tvingades att leva hopträngda tillsammans med smutsen, hungern och sjukdomen. Varje dag hittade flugorna nya offer och varje dag insjuknade någon i en sjukdom för att aldrig tillfriskna. Trots att vi alla stod på samma sida i kriget, gjorde den trängda tillvaron att stridigheter mellan oss ständigt blossade upp och bristen på mat gjorde att bara de som slogs hårdast kunde äta sig hjälpligt mätta.

Så långt jag kunde försökte jag även spara mat nog för att mätta Thomas, som var så svårt skadad att han annars inte skulle ha fått något alls i sig. Jag vet inte riktigt själv arten av hans skador, men jag vet att han led svårt. Vi sov bredvid varandra om nätterna, och att varje natt höra honom hosta blod och kvida fick mig att fundera över vad livet egentligen hade för mening.

Från andra fångar på lägret fick jag också höra berättas orsakerna till vårt nederlag i skyttegravarna. Uppenbarligen hade ett av våra befäl – kapten Brannan – beordrat resten av kompaniet att vända om, och lämnat oss kvar för att täcka reträtten. Vi hade bokstavligen placerats kvar som enkel kanonmat. Stackars satar var vi – och det var ren tur att vi överhuvudtaget överlevt. Jag blev inte förvånad när jag hörde det. Brannan var en man utan själ; en kall och beräknande mördare, som aldrig blivit skadad i strid. Vi hade alla varit rädda för honom – nu hatade vi honom i stället.

Samma natt dog Thomas. Hans hälsa hade under de senaste veckorna kraftigt försämrats och jag hade långsamt och förtvivlat tvingat mig att acceptera

det faktum att han snart skulle lämna både mig och fånglägret. Jag satt med honom ända in i det sista, och sa honom betryggande ord om livet efter detta, samtidigt som jag kämpade med tårarna. Då böjde han sig smärtsamt upp och förklarade med roslig stämma det faktum som jag alltid vetat. Han var min bror, min äkta bror, min fars son. Nu kunde jag inte längre hålla tårarna tillbaka och grät ihärdigt och länge och grep om hans hand. När jag åter tittade på honom levde han inte längre.

Ganska snart därefter rymde vi. Under det år jag varit i fånglägret hade tanken knappt slagit mig att möjligheten fanns att fly bort. Med Thomas i närheten var det inte ett alternativ. Vi var fem män som lämnade helvetet den natten, två av oss dog av rebellernas kulor. Jag klarade mig.

Efter upplevelserna på Anderssonville har jag fortsatt att vara en kugge i det stora krigsmaskineriet. Tanken på att desertera har många gånger slagit mig, men jag saknar styrkan och modet för att ta ett sådant beslut. Ofta längtar jag hem till gården, till idyllen som jag bortskämt avsade mig. Hoppet säger mig att det fortfarande finns en chans att återse den. Saknaden efter Thomas är svår och tung att bära.

Efter att ha förflyttats runt mellan flera kompanier i norr har jag nu fått order om att bege mig till Harrisburg för att delta i en mindre grupp soldater för ett uppdrag i Pennsylvanias skogar. Naturen av detta uppdrag känner jag än så länge inte till annat än att det flyttar mig bort från de stridande förbanden på fältet. Ingen man har ännu fallit för mitt skott eller hugg, även om jag har åsamkat en del skador. Det gläder mig mycket.

Jeremiah är en enkel bondeson, som tvingats möta livet på ett hårt och brutalt sätt, men som ändå drivs framåt av hoppet på ett liv efter kriget. Saknaden efter den förlorade brodern är svår, men hjälper honom ändå igenom dagarna på fältet.